KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 29.9.2026 r.
COM(2026) 513 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO

z wzdrażania przez państwa członkowskie dyrektywy Rady 2006/117/Euratom w sprawie nadzoru i kontroli nad przemieszczaniem odpadów promieniotwórczych oraz wypalonego paliwa jądrowego
Piąte sprawozdanie

{SWD(2026) 287 final}

Spis treści

1. Wprowadzenie 2

1.1. Kontekst 2

2. Ramy prawne i ich wdrożenie 3

2.1. Wdrażanie dyrektywy 5

2.2. Opinia komitetu doradczego 7

2.3. Właściwe organy 7

3. Uwagi 7

3.1. Dane statystyczne 8

4. Działania następcze i ciągłe doskonalenie 11

5. Wnioski 12

1. WPROWADZENIE

Dyrektywa Rady 2006/117/Euratom ([1]) („dyrektywa") ustanawia wspólnotowy system nadzoru i kontroli nad transgranicznym przemieszczaniem odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego w celu zagwarantowania właściwej ochrony ludności. Zapewnia, aby państwa członkowskie były informowane o wszelkich przemieszczeniach odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego na lub przez ich terytorium, zobowiązując je do wyrażenia zgody na przemieszczenie albo do podania powodów odmowy.

Wszystkie państwa członkowskie dokonały transpozycji dyrektywy i – począwszy od 25 grudnia 2011 r. – co trzy lata składają Komisji sprawozdania z jej wdrażania zgodnie z art. 20. Najnowsze sprawozdania przedłożone przez państwa członkowskie obejmowały lata 2021–2023 ([2]).

Zgodnie z art. 20 dyrektywy Komisja sporządziła niniejsze sprawozdanie zbiorcze ([3]) dla Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego na podstawie sprawozdań państw członkowskich i opinii komitetu doradczego ([4]), który zwrócił szczególną uwagę na zwrot przemieszczeń, na które nie wydano zezwolenia, i niezgłoszonych odpadów promieniotwórczych ([5]). Niniejsze piąte sprawozdanie Komisji dotyczy zezwoleń na przemieszczanie odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego oraz powiązanych kwestii w latach 2021–2023 i nawiązuje do czwartego ([6]) i trzeciego sprawozdania ([7]). W załączonym dokumencie roboczym służb Komisji przedstawiono bardziej szczegółowo dane, na których opierają się wnioski zawarte w niniejszym sprawozdaniu.

1.1. Kontekst

We wszystkich państwach członkowskich powstają odpady promieniotwórcze, które wytwarzane są w obiektach, np. elektrowniach jądrowych i reaktorach badawczych,

([1]) Dyrektywa Rady 2006/117/Euratom z dnia 20 listopada 2006 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad przemieszczaniem odpadów promieniotwórczych oraz wypalonego paliwa jądrowego, Dz.U. L 337 z 5.12.2006, s. 21.

([2]) Sprawozdania obejmują okres od 26.12.2020 do 25.12.2023 (zezwolenia). Był to piąty cykl sprawozdawczy dla wszystkich państw członkowskich z wyjątkiem Chorwacji, w przypadku której był to czwarty cykl od momentu jej przystąpienia do UE 1 lipca 2013 r.

([3]) W art. 20 ust. 2 dyrektywy określono wymóg, zgodnie z którym Komisja, postępując zgodnie z procedurą określoną w art. 21, sporządza sprawozdanie zbiorcze.

([4]) Komitet doradczy utworzono w 2007 r. zgodnie z wymogiem określonym w art. 21 dyrektywy.

([5]) Art. 4 dyrektywy.

([6]) COM(2023) 77 final, Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z wdrażania przez państwa członkowskie dyrektywy Rady 2006/117/Euratom w sprawie nadzoru i kontroli nad przemieszczaniem odpadów promieniotwórczych oraz wypalonego paliwa jądrowego – Czwarte sprawozdanie, 16.02.2023, oraz SWD(2023) 43 final.

([7]) Sprawozdanie Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego z postępów we wdrażaniu dyrektywy Rady 2011/70/Euratom oraz w sprawie rejestru odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego obecnych na terytorium i prognoz na przyszłość, COM(2024) 197 final z 22.5.2024.

lub w wyniku działalności, takiej jak stosowanie izotopów promieniotwórczych w medycynie, przemyśle, rolnictwie, badaniach naukowych i edukacji.

Eksploatacja reaktorów jądrowych również generuje wypalone paliwo jądrowe, tj. paliwo jądrowe, które zostało napromieniowane w rdzeniu reaktora i na stałe z niego usunięte. Wypalone paliwo jądrowe można zachować jako materiał nadający się do ponownego przetworzenia albo zlikwidować jako odpady promieniotwórcze i przeznaczone do ostatecznego składowania bez dalszego wykorzystywania.

W 2023 r. ([8]), czyli w ostatnim roku okresu sprawozdawczego, energia jądrowa odpowiadała za 22,8 % produkcji energii elektrycznej w UE, a w 12 państwach członkowskich działało 101 reaktorów jądrowych ([9]). Produkcja energii elektrycznej brutto w elektrowniach jądrowych w UE osiągnęła w 2023 r. 619,6 TWh, co stanowi wzrost o 1,7 % w porównaniu z 2022 r.

Wypalone paliwo jądrowe i odpady promieniotwórcze muszą być bezpiecznie przechowywane do czasu ich (ponownego) przetworzenia lub składowania. Może to obejmować przemieszczanie tych materiałów z miejsc, w których powstały lub w których nimi gospodarowano. Są to praktyki stosowane w większości państw członkowskich, niezależnie od skali ich programów jądrowych. Przemieszczenia odbywają się głównie drogą lądową, kolejową, morską lub – w ograniczonym zakresie – drogą powietrzną.

Przywóz i wywóz odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego oraz ich tranzyt przez jedno państwo członkowskie lub większą ich liczbę to również powszechne praktyki w UE.

2. RAMY PRAWNE I ICH WDROŻENIE

Bezpieczne i odpowiedzialne gospodarowanie odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym, w tym bezpieczne przemieszczanie tych materiałów w państwach członkowskich oraz poza ich terytorium, stanowi wymóg prawny zarówno w ramach prawa międzynarodowego, jak i prawa Euratomu.

Na poziomie międzynarodowym głównym punktem odniesienia jest Wspólna konwencja bezpieczeństwa w postępowaniu z wypalonym paliwem jądrowym i bezpieczeństwa w postępowaniu z odpadami promieniotwórczymi („wspólna konwencja”) ([10]). Celem wspólnej konwencji jest m.in. zapewnienie bezpieczeństwa

([8]) Slight increase in nuclear power production in 2023 [Niewielki wzrost produkcji energii jądrowej w 2023 r.] – Artykuły prasowe – Eurostat.

([9]) Belgia, Bułgaria, Czechy, Hiszpania, Francja, Węgry, Niderlandy, Rumunia, Słowenia, (Chorwacja), Słowacja, Finlandia i Szwecja.

([10]) Wspólna konwencja weszła w życie w dniu 18 czerwca 2001 r. Ma ona zastosowanie do wypalonego paliwa jądrowego i odpadów promieniotwórczych pochodzących z cywilnych reaktorów jądrowych i powstałych w wyniku zastosowań cywilnych, a także do wypalonego paliwa jądrowego i odpadów promieniotwórczych, które powstały w ramach programów wojskowych lub obronnych, w przypadku gdy materiały takie są na stałe przekazywane w zarząd cywilnych programów, bądź gdy w związku z konwencją zostały zgłoszone przez umawiającą się stronę jako wypalone paliwo jądrowe lub odpady promieniotwórcze. Konwencja ma również zastosowanie do planowanych i kontrolowanych odprowadzeń do

transgranicznego przemieszczania (przywozu, wywozu i tranzytu) wypalonego paliwa jądrowego i odpadów promieniotwórczych. Każda z umawiających się stron zaangażowana w ruch transgraniczny musi zatem podjąć działania w celu zapewnienia, aby przestrzegano wspólnej konwencji i innych wiążących instrumentów międzynarodowych ([11]). Wszystkie 27 państw członkowskich należących do Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej to także umawiające się strony wspólnej konwencji ([12]), co wskazuje na ich zaangażowanie w zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa w zakresie wypalonego paliwa jądrowego i odpadów promieniotwórczych – od ich wytworzenia do składowania.

Na szczeblu unijnym kompleksowe ramy prawne zapewniają ochronę pracowników i ogółu społeczeństwa przed zagrożeniami dla ich zdrowia wynikającymi z promieniowania jonizującego z wypalonego paliwa jądrowego i odpadów promieniotwórczych, w tym podczas przemieszczania. Ramy te obejmują obecnie przedmiotową dyrektywę oraz dyrektywę Rady 2013/59/Euratom („dyrektywa w sprawie podstawowych norm bezpieczeństwa") ([13]) i dyrektywę Rady 2011/70/Euratom („dyrektywa w sprawie odpadów promieniotwórczych") ([14]), które mają wpływ na zakres stosowania przedmiotowej dyrektywy.

Dyrektywa stanowi część przepisów Euratomu dotyczących bezpieczeństwa jądrowego i radiacyjnego i koncentruje się w szczególności na zezwoleniach i innych aspektach proceduralnych transgranicznego przemieszczania odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego wytworzonych w obiektach cywilnych i w ramach działalności cywilnej. Jej ogólnym celem jest zwiększenie nadzoru i kontroli nad przemieszczaniem wypalonego paliwa jądrowego i odpadów promieniotwórczych, aby zapewnić ochronę przed ryzykiem narażenia na promieniowanie jonizujące.

Dyrektywa ma zastosowanie w przypadkach, gdy:

- kraj pochodzenia lub przeznaczenia wypalonego paliwa jądrowego lub odpadów promieniotwórczych lub jakikolwiek kraj tranzytu jest państwem członkowskim Wspólnoty; oraz
- ilości oraz stężenie wypalonego paliwa jądrowego lub odpadów promieniotwórczych przeznaczonych do przemieszczania (zwanych w dyrektywie „transportowanym materiałem") przekraczają poziomy określone w podstawowych normach bezpieczeństwa.

środowiska ciekłych lub gazowych materiałów promieniotwórczych pochodzących z nadzorowanych obiektów jądrowych.

([11]) Art. 27 wspólnej konwencji.

([12]) Do chwili obecnej do wspólnej konwencji przystąpiły 93 umawiające się strony (5 marca 2026 r.) (https://www.iaea.org/sites/default/files/22/06/jointconv_status.pdf).

([13]) Dyrektywa Rady 2013/59/Euratom z dnia 5 grudnia 2013 r. ustanawiająca podstawowe normy bezpieczeństwa w celu ochrony przed zagrożeniami wynikającymi z narażenia na działanie promieniowania jonizującego oraz uchylająca dyrektywy 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom i 2003/122/Euratom, Dz.U. L 13 z 17.1.2014, s. 1.

([14]) Dyrektywa Rady 2011/70/Euratom z dnia 19 lipca 2011 r. ustanawiająca ramy wspólnotowe w zakresie odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi, Dz.U. L 199 z 2.8.2011, s. 48.

Jeżeli przemieszczanie nie może dojść do skutku lub warunki przeprowadzenia przemieszczania określone w dyrektywie nie są spełnione, właściwe organy państwa członkowskiego pochodzenia muszą zapewnić, by posiadacz odebrał przemieszczany materiał ([15]), chyba że możliwe jest zastosowanie innego bezpiecznego rozwiązania. Muszą również zapewnić, by podmiot odpowiedzialny za przemieszczanie podjął w razie potrzeby działania naprawcze w zakresie bezpieczeństwa. Koszty powstałe w przypadku, gdy przemieszczanie nie może dojść do skutku lub zostało przerwane, ponosi posiadacz ([16]).

Wszelkie odmowy udzielenia zezwolenia na przemieszczanie wypalonego paliwa jądrowego lub odpadów promieniotwórczych wymagają uzasadnienia w oparciu o kryteria określone w dyrektywie. Ponadto odmowa nie może być arbitralna i musi opierać się na odpowiednim prawie krajowym, wspólnotowym lub międzynarodowym. Decyzje państw członkowskich dotyczące wyrażenia zgody na przemieszczanie lub odmowy przemieszczania muszą być zgodne z postanowieniami wspólnej konwencji i przepisami dyrektywy ([17]), które zakazują wywozu odpadów promieniotwórczych lub wypalonego paliwa jądrowego do miejsca przeznaczenia znajdującego się na południe od 60° południowej szerokości geograficznej, do państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku lub do państwa trzeciego, które nie posiada zasobów do bezpiecznego gospodarowania odpadami promieniotwórczymi lub wypalonym paliwem jądrowym.

Oprócz składania Komisji sprawozdań co trzy lata państwa członkowskie są zobowiązane do corocznego informowania Komisji i komitetu doradczego o wszelkich przemieszczeniach do państw trzecich, na które nie wydano zezwolenia ([18]). Muszą one również przekazać Komisji dane kontaktowe właściwego organu lub właściwych organów oraz wszelkie informacje niezbędne do szybkiego porozumiewania się z nimi ([19]).

2.1. Wdrażanie dyrektywy

Dyrektywa nakłada obowiązek stosowania standardowego dokumentu ([20]) w odniesieniu do wszystkich przemieszczeń objętych zakresem dyrektywy; obejmuje to przywóz, wywóz i tranzyt między państwami członkowskimi oraz przemieszczenia z i do państw trzecich. Standardowy dokument został sporządzony w drodze decyzji

([15]) „Posiadacz” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która przed przeprowadzeniem przemieszczania odpadów promieniotwórczych lub wypalonego paliwa jądrowego jest na mocy obowiązującego prawa krajowego odpowiedzialna za takie materiały i planuje dokonanie ich przemieszczenia do odbiorcy (art. 5 pkt 9 dyrektywy).
([16]) Art. 12 dyrektywy.
([17]) Art. 16 dyrektywy.
([18]) Art. 16 ust. 1 lit. c) dyrektywy.
([19]) Art. 18 dyrektywy.
([20]) Zgodnie z art. 17 dyrektywy.

Komisji ([21]), a następnie zmieniony ([22]). Zawiera formularze przeznaczone do następujących celów:

- wniosek o zezwolenie na przemieszczenie wypalonego paliwa jądrowego lub odpadów promieniotwórczych (sekcja B-1 lub A-1);
- potwierdzenie odbioru wniosku – wezwanie do uzupełnienia informacji w odniesieniu do wypalonego paliwa jądrowego i odpadów promieniotwórczych (sekcja B-2 lub A-2);
- wyrażenie zgody na przemieszczenie wypalonego paliwa jądrowego lub odpadów promieniotwórczych lub odmowa jego przemieszczenia przez odpowiednie właściwe organy (sekcja B-3 lub A-3);
- zezwolenie na przemieszczenie wypalonego paliwa jądrowego lub odpadów promieniotwórczych (sekcja B-4a lub A-4a);
- odmowa przemieszczenia wypalonego paliwa jądrowego lub odpadów promieniotwórczych (sekcja B-4b lub A-4b);
- opis transportowanego wypalonego paliwa jądrowego lub transportowanych odpadów promieniotwórczych oraz wykaz opakowań (sekcja B-5 lub A-5);
- potwierdzenie odbioru wypalonego paliwa jądrowego lub odpadów promieniotwórczych (sekcja B-6 lub A-6).

W przypadku gdy tego rodzaju materiały przeznaczone są do przemieszczenia do państw trzecich w celu ich składowania, państwa członkowskie są również zobowiązane, zgodnie z art. 4 ust. 4 dyrektywy w sprawie odpadów promieniotwórczych, do stosowania kryteriów przemieszczania określonych przez Komisję w zaleceniu ([23]) zgodnie z art. 16 ust. 2 dyrektywy. Jedno państwo członkowskie odmówiło wydania zezwolenia na podstawie tego wymogu w okresie sprawozdawczym (zob. sekcja 3).

Nie zgłoszono żadnych poważnych problemów ze stosowaniem standardowego dokumentu. Jedno państwo członkowskie zasugerowało jednak, aby dokument zawierał numer(-y) poprzednich przemieszczeń, aby umożliwić powiązanie wszelkich przemieszczeń zwrotnych z wcześniejszymi zezwoleniami/zgodami. Ułatwiłoby to ogólne monitorowanie.

Komisja zauważyła, że istnieje możliwość dalszej poprawy i harmonizacji sposobu zarządzania standardowymi dokumentami; tę kwestię podniosło również jedno państwo członkowskie. Jednym ze sposobów ogólnej poprawy wymiany informacji,

([21]) Decyzja Komisji z dnia 5 marca 2008 r. ustanawiająca standardowy dokument dla nadzoru i kontroli nad przemieszczaniem odpadów promieniotwórczych oraz wypalonego paliwa jądrowego określonych w dyrektywie Rady 2006/117/Euratom (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 793), (2008/312/Euratom), Dz.U. L 107 z 17.4.2008, s. 32.

([22]) Sprostowanie do decyzji Komisji 2008/312/Euratom z dnia 5 marca 2008 r. ustanawiającej standardowy dokument dla nadzoru i kontroli nad przemieszczaniem odpadów promieniotwórczych oraz wypalonego paliwa jądrowego określonych w dyrektywie Rady 2006/117/Euratom, Dz.U. L 343 z 23.12.2011, s. 149.

([23]) Zalecenie Komisji z dnia 4 grudnia 2008 r. w sprawie kryteriów wywozu odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego do krajów trzecich (notyfikowane jako dokument nr C(2008) 7570) (2008/956/Euratom).

a w szczególności standardowych dokumentów, mogłoby być opracowanie narzędzia elektronicznego przeznaczonego specjalnie do tego celu.

2.2. Opinia komitetu doradczego

Komitet doradczy omówił projekt sprawozdania i dokument roboczy służb Komisji na 13. posiedzeniu w Luksemburgu 29 września 2025 r. Posiedzenie zakończyło się pozytywną opinią.

2.3. Właściwe organy

Według stanu ze stycznia 2025 r. wszystkie państwa członkowskie dostarczyły aktualne informacje na temat swoich właściwych organów zgodnie z art. 18 w związku z art. 5 pkt 13 dyrektywy ([24]). Wykaz właściwych organów załączono do dokumentu roboczego służb Komisji.

3. UWAGI

Komisja zauważyła, że w bieżącym cyklu sprawozdawczym państwa członkowskie nie zgłosiły żadnych przypadków niedoszłego do skutku transgranicznego przemieszczania odpadów promieniotwórczych lub wypalonego paliwa jądrowego.

Na podstawie faktu, że nie zgłoszono żadnych problemów, które mogłyby wchodzić w zakres art. 4 „Przemieszczanie zwrotne związane z przemieszczeniami, na które nie wydano zezwolenia i niezgłoszonymi odpadami promieniotwórczymi”, art. 12 „Przemieszczenie niedoszłe do skutku” lub art. 16 ust. 1 lit. c) „Zakaz wywozu”, Komisja stwierdziła, że w okresie sprawozdawczym w UE nie miało miejsca żadne niedozwolone przemieszczanie.

Odnotowano dwa przypadki odmowy wydania zgody.

- Jedno państwo członkowskie poinformowało, że odrzuciło wniosek o zezwolenie na składowanie odpadów promieniotwórczych (zanieczyszczonej gleby) w Zjednoczonym Królestwie. Wniosek odrzucono po odmowie ze strony organów Zjednoczonego Królestwa.

- Jedno państwo członkowskie zgłosiło, że odrzuciło wniosek na prośbę odbiorcy. Odbiorca otrzymał materiały o wyższym poziomie radioaktywności niż poziom zadeklarowany wcześniej przez posiadacza i chciał zbadać przyczynę tej rozbieżności przed przywozem większej ilości odpadów promieniotwórczych od tego samego posiadacza.

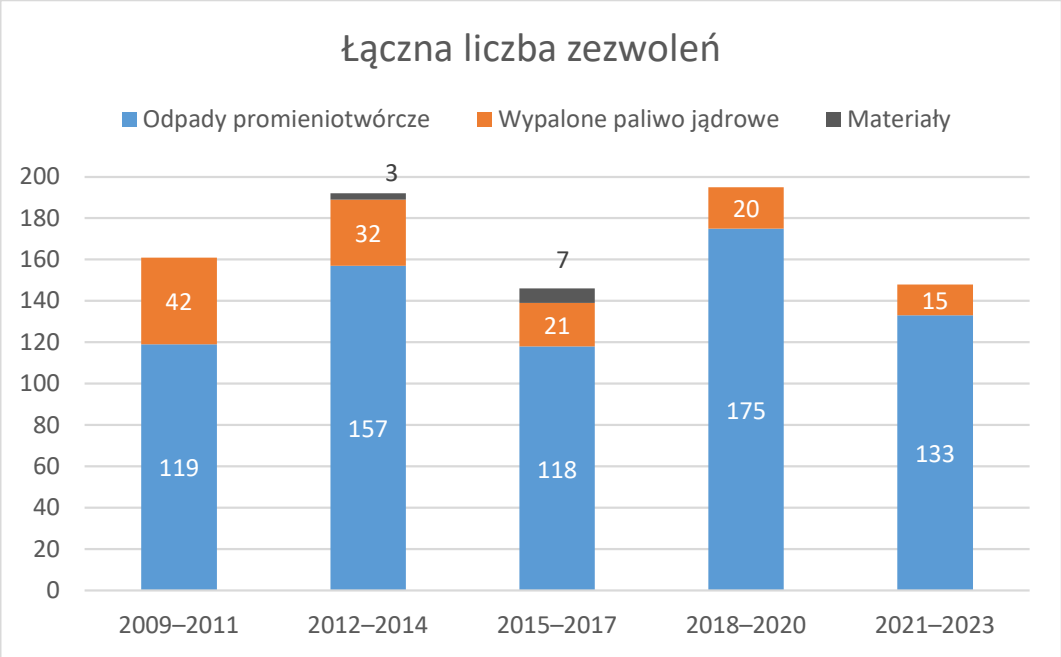
([24]) Zgodnie z definicją zawartą w art. 5 pkt 13 dyrektywy „właściwe organy” oznaczają „wszelkie organy, które na mocy przepisów ustawowych lub wykonawczych kraju pochodzenia, kraju tranzytowego lub kraju przeznaczenia są upoważnione do stosowania systemu nadzoru i kontroli nad przemieszczaniem odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego”. Art. 18 ust. 2 dyrektywy zobowiązuje państwa członkowskie do regularnego przekazywania Komisji wszelkich zmian nazw i adresów właściwych organów.

Następujące 10 państw członkowskich nie zgłosiło żadnych zezwoleń na przemieszczanie odpadów promieniotwórczych na swoim terytorium w okresie sprawozdawczym: Chorwacja, Cypr, Estonia, Grecja, Irlandia, Łotwa, Litwa, Malta, Polska i Portugalia. Trzy z nich – Chorwacja, Cypr i Malta – nie zgłosiły żadnych zezwoleń na przemieszczanie od 2009 r., tj. od czasu wejścia w życie obowiązków sprawozdawczych wynikających z dyrektywy.

Dokument roboczy służb Komisji załączony do niniejszego sprawozdania zawiera bardziej szczegółowe informacje na temat transgranicznego przemieszczania odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego w UE w bieżącym okresie sprawozdawczym.

3.1. Dane statystyczne

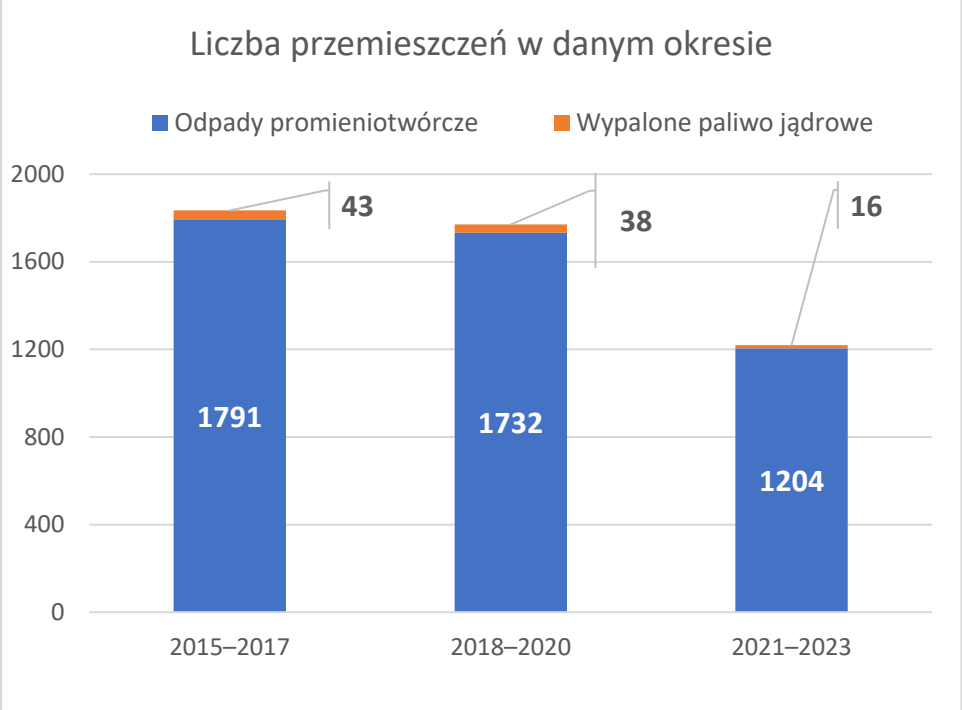
W niniejszej sekcji przedstawiono statystyczny przegląd zezwoleń i przemieszczeń.

Rys. 1. Łączna liczba zezwoleń

Liczba 148 zezwoleń zgłoszonych przez 17 państw członkowskich w latach 2021–2023 odpowiada 1 220 przemieszczeniom, na które wydano zezwolenia. Zezwolenie zazwyczaj obejmuje kilka przemieszczeń i może zachować ważność po zakończeniu okresu sprawozdawczego.

Liczba zgłoszonych zezwoleń była niższa niż w poprzednim okresie i osiągnęła jeden z najniższych poziomów od czasu rozpoczęcia sprawozdawczości na podstawie dyrektywy w 2009 r. (rys. 1). Liczba przemieszczeń również spadła w porównaniu z poprzednim cyklem sprawozdawczym (rys. 2). Wystąpienie Zjednoczonego Królestwa z UE częściowo wyjaśnia tę tendencję.

Rys. 2. Liczba przemieszczeń, na które wydano zezwolenia

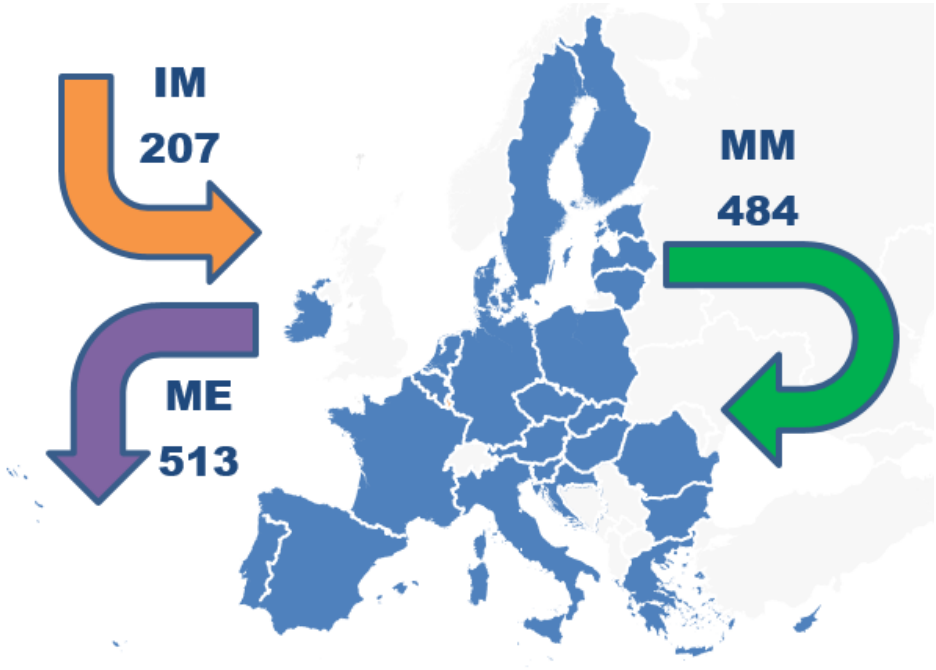
Przemieszczenia, na które wydano zezwolenia, można podzielić na przemieszczenia odpadów promieniotwórczych, które stanowią 99 % (1 204 przemieszczenia) i przemieszczenia wypalonego paliwa jądrowego, które stanowią 1 % (16 przemieszczeń).

W poprzednich okresach sprawozdawczych większość zezwoleń i przemieszczeń dotyczyła przemieszczeń wewnątrzwspólnotowych. W latach 2021–2023 sytuacja ta uległa zmianie, głównie ze względu na wystąpienie Zjednoczonego Królestwa z UE, co oznaczało zmianę licznych przemieszczeń wewnątrzwspólnotowych na przywóz/wywóz. Ogółem 40 % przemieszczeń, na które wydano zezwolenia, odbyło się wewnątrz Wspólnoty (MM), podczas gdy 10 % dotyczyło wywozu (ME), a 50 % – przywozu (IM).

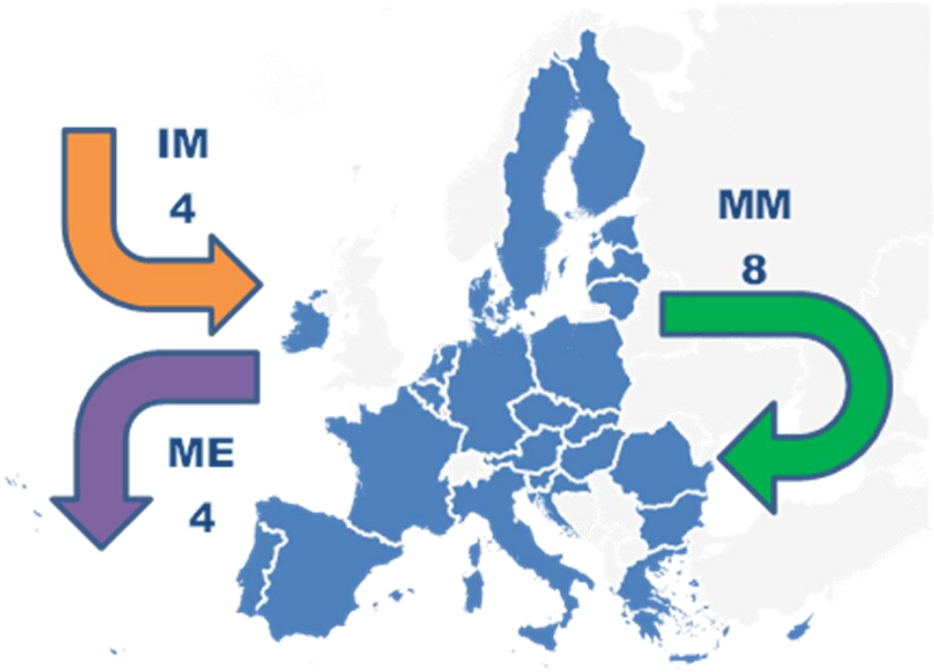
Dane statystyczne pokazują, że w przypadku 80 % wszystkich przemieszczeń wewnątrzwspólnotowych odpady promieniotwórcze pochodziły z przemysłu jądrowego, a 20 % stanowiły odpady pochodzące z działalności niejądrowej (np. leki czy odpady pochodzące z badań).

Głównym celem przemieszczeń było przetwarzanie odpadów promieniotwórczych (np. przetwarzanie w celu zmniejszenia objętości lub kondycjonowanie) w specjalnych obiektach oraz zwrot przetworzonych odpadów promieniotwórczych lub wypalonego paliwa jądrowego do kraju pochodzenia. Największą liczbę zezwoleń wydały Belgia, Szwecja i Niemcy, zarówno jako kraj pochodzenia, jak i kraj przeznaczenia.

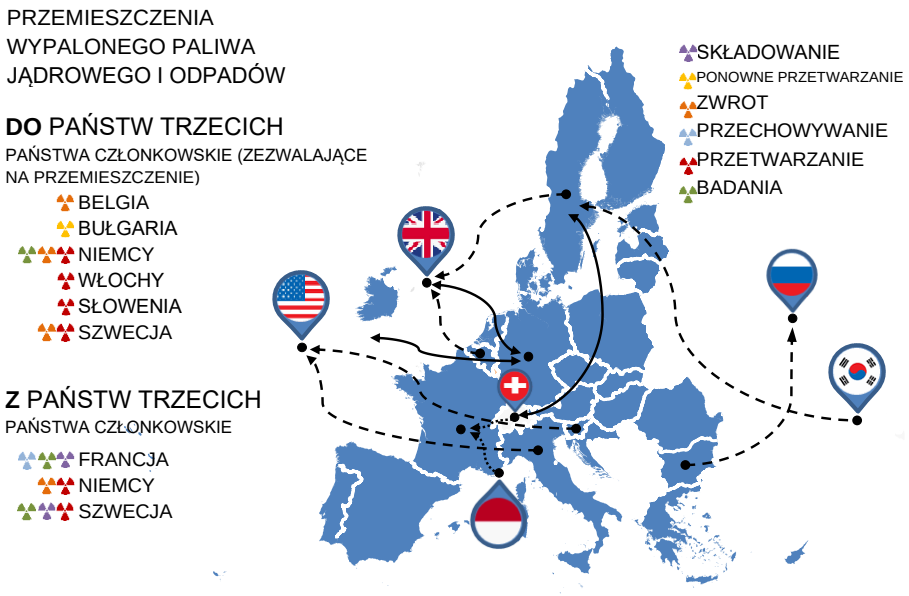
Celem przemieszczania wypalonego paliwa jądrowego lub jego fragmentów było głównie ponowne przetwarzanie, badania naukowe lub badania po napromieniowaniu.

Rys. 3. Liczba przemieszczeń odpadów promieniotwórczych, na które wydano zezwolenia – wewnątrzwspólnotowe (MM), wywóz (ME), przywóz (IM)

Rys. 4. Liczba przemieszczeń wypalonego paliwa jądrowego, na które wydano zezwolenia – wewnątrzwspólnotowe (MM), wywóz (ME), przywóz (IM)

Rys. 5. Przemieszczenia pozawspólnotowe w latach 2021–2023

Trzy państwa członkowskie wydały osiem zezwoleń na przywóz obejmujących 607 przemieszczeń odpadów promieniotwórczych z państw trzecich w latach 2021–2023. Przywóz ten miał na celu przetwarzanie, zwroty po przetworzeniu i składowanie odpadów promieniotwórczych pochodzących spoza branży energii jądrowej. Dwa państwa członkowskie wydały cztery zezwolenia na przywóz wypalonego paliwa jądrowego, głównie w celu przeprowadzenia badania po napromieniowaniu.

Pięć państw członkowskich wydało łącznie 15 zezwoleń na wywóz obejmujących 113 przemieszczeń odpadów promieniotwórczych ze Wspólnoty do państw trzecich. Wywóz ten był związany z badaniami, przetwarzaniem i zwrotem po przetworzeniu/ponownym przetworzeniu; żaden z tych przypadków wywozu nie dotyczył ostatecznego składowania w państwie trzecim. Dwa państwa członkowskie wydały łącznie trzy zezwolenia na wywóz obejmujące cztery przemieszczenia wypalonego paliwa jądrowego do państwa trzeciego. Wywóz ten miał na celu ponowne przetworzenie, zwrot do właściciela po rekondycjonowaniu oraz badanie po napromieniowaniu.

W okresie sprawozdawczym obejmującym lata 2021–2023 nie zezwolono na tranzyt spoza Wspólnoty do państwa trzeciego jako ostatecznego miejsca przeznaczenia.

4. DZIAŁANIA NASTĘPCZE I CIĄGŁE DOSKONALENIE

W poprzednich sprawozdaniach Komisji z wdrażania dyrektywy podkreślono potrzebę większej spójności między standardowym dokumentem a wzorem sprawozdania. Na podstawie wniosku państwa członkowskiego Komisja zaproponowała zmianę wzoru sprawozdania zgodnie z art. 17 ust. 2 i art. 21 dyrektywy, w wyniku której zawiera on obecnie informacje o numerach rejestracyjnych zezwoleń i odniesienia do pierwotnych przemieszczeń. Następnie standardowy dokument zaktualizowano zgodnie z wzorem sprawozdania. W rezultacie państwa członkowskie będą mogły powiązać przemieszczenia zwrotne z wcześniejszymi przemieszczeniami. Ponadto, zgodnie z sugestią dwóch państw członkowskich, Komisja wydała edytowalną cyfrową wersję standardowego dokumentu.

Zmiany te usprawniły odniesienia między wzajemnie powiązanymi przemieszczeniami i ułatwiły sprawozdawczość.

W trakcie cyklu sprawozdawczego stwierdzono potrzebę lepszej komunikacji i bardziej zharmonizowanego sposobu zarządzania standardowymi dokumentami. Brak formalnej procedury wymiany informacji mógłby zagrozić właściwemu monitorowaniu procesu udzielania zezwoleń i prowadzić do niespójności w sprawozdawczości. Zdarzały się na przykład przypadki, w których kraje tranzytu wyrażały zgodę w odniesieniu do zezwolenia, które nie zostało jeszcze udzielone lub straciło ważność, ponieważ nie zostały poinformowane o dacie jego wydania lub utraty ważności, co doprowadziło do niespójnej sprawozdawczości. Jako rozwiązanie zaproponowano opracowanie elektronicznego narzędzia wymiany standardowych dokumentów między państwami członkowskimi.

Komisja uznaje potrzebę lepszej komunikacji między państwami członkowskimi oraz lepszego informowania państw tranzytu o procedurach tranzytowych.

5. WNIOSKI

Dyrektywa była wdrażana prawidłowo. Dzięki stosowaniu standardowego dokumentu zapewniono przeprowadzanie transgranicznego przemieszczania odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego we Wspólnocie za uprzednią zgodą właściwych organów zainteresowanych państw członkowskich, w tym krajów tranzytu. W trzyletnim okresie sprawozdawczym Komisja regularnie otrzymywała informacje na temat przemieszczeń, na które wydano zezwolenia, od wszystkich państw członkowskich. Dzięki temu zagwarantowano nadzór i kontrolę nad przemieszczaniem odpadów promieniotwórczych oraz wypalonego paliwa jądrowego w całej Wspólnocie. Stosowanie wzoru sprawozdania, choć nie jest obowiązkowe, pomogło usprawnić gromadzenie danych i zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji. W związku z tym zdecydowanie zaleca się jego dalsze stosowanie.

Ogólnie rzecz biorąc, Komisja stwierdza, że obecne ramy prawne Euratom, obejmujące dyrektywę, podstawowe normy bezpieczeństwa i dyrektywę w sprawie odpadów promieniotwórczych, zapewniły najwyższy możliwy poziom bezpieczeństwa w odniesieniu do transgranicznego przemieszczania materiałów promieniotwórczych we Wspólnocie, ograniczając do minimum ryzyko związane z promieniowaniem

jonizującym. Komisja zauważa jednak, że ewentualne różnice w sposobie definiowania odpadów promieniotwórczych przez państwa członkowskie mogą prowadzić do pewnych problemów w procesie udzielania informacji i wydawania zgody.

W swoim poprzednim sprawozdaniu z wdrażania dyrektywy w sprawie odpadów promieniotwórczych ([25]) Komisja przedstawiła zamiar przeprowadzenia oceny tej dyrektywy. Po 18 latach wdrażania dyrektywy Komisja zamierza również przeprowadzić jej ocenę w związku z dyrektywą w sprawie odpadów promieniotwórczych. Umożliwiłoby to uproszczenie i usprawnienie środków upraszczających przewidzianych w obu dyrektywach.

([25]) Sprawozdanie Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego z postępów we wdrażaniu dyrektywy Rady 2011/70/Euratom oraz w sprawie rejestru odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego obecnych na terytorium i prognoz na przyszłość, COM(2024) 197 final z 22.5.2024.